

2 'arin

Nr. 106 – Leygardagur 7. juni 1997

ÁKI BERTHOLDSEN

– Kanska kann hetta vera við til at minna okkum á, at veruleikin er fjølbroyttari, at tað musikalska ríkidømið er størri, enn vit dagliga ganga og halda.

Tað, sum Eivind Weyhe sipaði til, tá ið hann segði hetta, er forkunnuga fløga, sum nú er komin út við visu- og kvæðaløgum.

Tað er Plátufelagið Tutl, sum grundlógardagin, hós-dagin, gav fløgu út við 34 visu og kvæðaløgum í nógvum ymsum brigdum.

Tey verða kvøðin við lögum, sum ikki eru so ofta at hoyra nú á døgum.

Óg tað er kanska ikki so lægi, tí nógvar av upptøkunum eru rættliga gamlar.

Tær elstu eru heilt frá 1902, men tær nýggjastu eru frá í ár.

Endamálið við fløguni er fyrst og fremst at varðveita og skjalprógva sjálv lögini.

Tvs, at á fløguni eru ikki kvæði og visur í fullari longd.

Allar upptøkurnar eru

longsta er góðar fimm minuttir, men tær flestu eru styttri enn tveir.

Men hetta merkir so eisini, at bara summi lög eru við í fullari longd, tey flestu eru kutað, summi heilt nógv.

Við fløguni er eitt lítið hefti við frágreiðing í um tær ymsu upptøkurnar.

Men Tutl ger vart við, at tað er ein feilur í heftinum, so at tey, sum keypa fløguna, fáa eitt nýtt.

At fløgan kemur út 5. juni er kanska ikki heilt av tilvild, tí hetta er føðingardagurin hjá Mortani Nolsøe, sum kann sigast var tann fyrsti, sum av álvara fór undir skipaða innsavning av kvøðing við bandupptakara.

Fleiri virðismikil søvn

Fløgan er úrslitið av einum samstarvi ímillum Kára Sverrisson í Saltangará, sum tók stig til hana, plátufelagið Tutl og Føroyamálsdeildina á Fróðskaparsetrinum.

Á stuttum hátíðarhaldi nirði hjá Tutl í Fútastovu í

Musikalska ríkidømið er størri enn vit dagliga ganga og halda

Plátufelagið Tutl heldur nú til í Fútastovu, nirði við Kongabrunna. Hós-dagin var samkoma inni á Tutl í nú kunnu tey leggja enn ein varða afturat øllum teimum plátum, bondum og fløgum, tey hava givið út ígjøgnum árin. Tað er ein forkunnug, og forvitnislig fløga við visu- og kvæðaløgum, tey flestu slík, sum ongantið, ella sjáldan eru at hoyra

– T.d. hevur útvarpið gjøgnum árin bygt upp eitt stórt bandasavn, har sum lokal kvøðingar- og dans-tradition er fest á band.

Men eisini í fimtiárunum, blivu upptøkur gjørdar fyri

skaparsetrinum.

– Hetta eru alt upptøk frá pionertiðini hjá ljóðbandinum, ella stálbandinum, sum tað nevndist tá.

– Men fyrri tá tíð høvdu eisini upptøkur gjørdar, men tað var við tí meira primitiva tólinum, sum nevndist fonografurin við voksalum, sum bara kundi taka upp heilt stutta tíð isenn.

Á tann hátt hava vit upptøk heilt aftur frá aldamótinum.

Ein pionerur

Skulu vit tosa um at festa kvæði og visur á band, lepst ikki uttanum at nevna Mortan Nolsøe.

– Hann var tann fyrsti, sum av álvara fór undir skipaða innsavning av kvøðing við bandupptakara.

Hann var í fimti- og sekstiárunum knýttur at Institutt for folkeminnevitenskap á universitetinum í Oslo, fyrst sum lesandi síðani sum granskari.

Tá ið hann var heima í Føroyum um sumrarar í savningarørindum, tók hann kvæði og visur upp frá nógvum heimildarmonnum kring landið.

Ferðandi bandupp-takari

Tá ið hann kom á Fróðskaparsetrið í 1972 hevði hann

alt hetta velduga bandasavnið við sær og gjørdi tað til grundarlag undir bandasavninum á Føroyamálsdeildini.

Samstundis helt hann fram við sínum upptøkum, sum hann í fleiri førum skipaði soleiðis, at lánti kvøðarum kring landið ein bandupptakar, sum hann lærði teir at brúka, so kundu teir, tá ið tað lá fyrri, sjálvir kvøða inn á band, tað teir dugdu.

Á tann hátt eru fleiri ser-søvn blivin til, har ið einstakir kvøðarar hava kvøðið so at siga alt tað, tað dugdu.

Eivind Weyhe segði, at søvn sum hesi hava ómetaligt virði fyrri tey, sum vilja granska okkara musikktradition, soleiðis sum hon fyriliggur í einum hópi av lokalum frábrigdum.

Nýggjasti kvisturin

Men eitt er at savna og goyma.

Annað er at fáa tað út til almenningin.

Eivind Weyhe segði, at her hevði útvarpið gjørt ein stórt arbeiði. Hann nevndi eisini kvæðapláturarnar, sum eru komnar.

– Óg tann nýggjasti kvisturin er so henda fløgan, sum kemur út í dag.

Størri enn vit halda

Eivind Weyhe segði, at tað

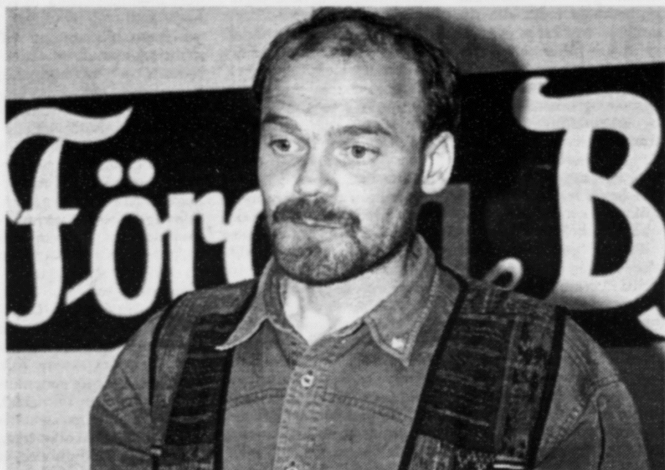
er einki yvir at dylja, at gongdin er og hevur verið tann vegin, at vit fara burtur frá størri fjølbroytni til størri og størri uniformering, alt gerst meiri líkt og einsháttad.

– Tað er so ein av prísum við framstígnum.

– Tí tað sum fyrst kemur fram og verður spelt um aftur og umaftur, hevur lyndi til at vinna sær eitt slag av autorisatión og at troka teir sjáldsainarar variantarnar til viks, so at teir at enda verða gloymdir heilt.

Hetta er bæði galdandi fyrri tekstir og lög, eins væl og fyrri sjálvt dansi- og kvøðingarlagið.

– Kanska kann ein útgáva sum henda, sum inniheldur lög, heilt afturi frá 1902, og fram til dagin í dag, frá nógvum bygdum, vera við til at minna okkum á, at veruleikin er fjølbroyttari og tað musikalska ríkidømið størri, enn vit dagliga ganga og halda, segði Eivind Weyhe.

Kári Sverrisson við fløguni, „Flúgvandi Biðil“, sum hann sjálvur tók stig til við visu- og kvæðaløgum. Tær elstu upptøkurnar eru frá 1902. Upptøkarnar eru eisini frá tjugunum. Tær yngstu eru frá í ár. Í flestu førum eru bara stutt brot. Stytsta lagið eru bara 11 sekund

stuttar, summar øgiliga stuttar.

Tann stytsta er ikki meiri enn 11 sekund og tann næststytsta er 12 sekund. Tann

Havn, segði Eivind Weyhe, at tað eru nógv virðismikil søvn til av okkara niður-arvaða kvæða- og visu-skatti.

tað føroyska útvarpið og sendar í danska útvarpinum sunnudagar áðrenn Útvarp Føroya sá dagsins ljós.

Hesi søvn eru nú á fróð-